

HRVATSKA MISAO

PREDPLATA ZA ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU GODIŠNJE K 14.—, POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO SURAZMJERNO, MJESEČNO K 1-20. — POJEDINI BROJ 10 PARA. — OGLASI PO CIJENIKU. PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

- IZLAZI SVAKI DAN -
:: TELEFON BR. 74. — ČEKOVNI RAČUN 129.871. ::

UREDNIŠTVO I UPRAVA NALAZE SE NA TRGU SV. FRANE IZA OBCIN. PERIVOJA. — VLASTNIK. IZDAVATELJ I ODGOVORNI UREDNIK JOSIP DREZGA. — TISAK: HRVATSKA ZADRUŽNA TISKARA U ŠIBENIKU. U. Z. S. O. J.

GOD. III.

ŠIBENIK, subota 24. travnja 1915.

BR. 71. (301.)

Galicija, Karpati, Bukovina

BEČ, 21. travnja. Službeno se saopćuje:

Neprijatelj je u Karpatima od više vremena obustavio svoje navale, jake u gubitcima, proti najvažnijim predjelima fronte. Ovo osobito vrijedi za područja naših pozicija, koje zaštićuju najbolje provalne puteve za Ugarsku i doline Laborce i Unga.

Postrance od ovih glavnih linija napredovanja, u šumovitim Karpatima, između doline Laborce i Unga pokušao je neprijatelj da prođe sada sa još jakim silama. Provala u ovom pravcu imala bi, usprkos najtežim žrtvama, da slomije zaokruženjem frontalno neslomljivi otpor naših pozicija u dolini i na susjednim visovima. Tako su se u gornjoj dolini Cziroke, kod Nagypolany, kao i u cijelom području izvora ove rijeke, razvile žestoke borbe. Ove su trajale više dana i noći, te su žestoke ruske navale i ovdje doživjele sudbinu svih prvajšnjih navala. Kada je neprijatelj izgubio više tisuća mrtvih i ranjenih kao i preko 3000 neozleđenih zarobljenika, odustao je od navale.

Naprotiv mnogim vijestima među ovima i zvaničnim ruske vojne uprave o uspjesima u dugim i težkim karpatskim borbama može se samo u kratko odgovoriti, da je, usprkos svim naporima i velikim žrtvama Rusa, usoški klanac kao i prije čvrsto u našoj vlasti, a on je bio cilj Rusa i označen kao osobito važan.

Na ostalim frontama razvija se artiljerijska borba.

Položaj je svuda nepromijenjen.

BEČ, 22. travnja. Službeno se saopćuje:

U ruskoj Poljskoj i u zapadnoj Galiciji razvijaju se osamljene artiljerijske borbe.

Na karpatskoj fronti krvavo je odbijen ponovni juriš proti našim pozicijama u usoškom klanecu i na obe strane od ovoga.

Kod žestokih navale, koje su dijelom slomljene u uspješnoj vatri naše artiljerije, a djelomično odbijene i potučene od protunavala pješčačva, neprijatelj je pretrpio opet veoma teških gubitaka. Pred pozicijama jednoga brežuljka, koji je od neprijatelja više puta bio jurišan, leži preko 400 ruskih lješina.

Osobito su se istakle regimente br. 12 i honvedske regimente Brasso i Maros Casarhely br. 24 i 22, kao i cijela artiljerija koja je sudjelovala u borbi. Zarobljeno je 1200 Rusa.

U ostalim područjima karpatske fronte, u južistočnoj Galiciji i Bukovini, došlo je samo mjestimice do artiljerijske borbe i čarkanja.

BEČ, 23. travnja. Službeno se saopćuje:

Općeniti je položaj nepromijenjen.

Na frontu Karpata pojedinačne artiljerijske borbe, pri čemu naša artiljerija u odsječku Nagypolani, a njemačka artiljerija kod Koziove djelovahu uspješno.

Pred položajima na klanecu Usok, nakon odbivenog ruskog napadajnog juriša, vlada primjereni mir. Svi zarobljenici potvrđuju, da su Rusi imali teške gubitke.

Istočno od Uoščkog klanca jučer je bila osvojena jaka podorna neprijateljska tačka.

U južistočnoj Galiciji i u Bukovini nema nikakve promjene.

U Rusiji.

BERLIN, 21. travnja. Službeno se saopćuje:

Kao odgovor na bacanje bomba sa strane Rusa na Instenburg i Gumbinen, bačeno je danas 150 bomba na željezničku raskršnicu Bialystok.

BERLIN, 22. travnja. Službeno se saopćuje:

Na istoku položaj je nepromijenjen.

BERLIN, 23. travnja. Službeno se saopćuje:

Položaj na istoku je nepromijenjen.

Akcija proti Dardanelima.

CARIGRAD, 21. travnja. Službeno se saopćuje:

Mi smo naknadno doznali da su se 6 neprijateljskih torpiljarka i 4 istraživaoca mina pokušali preksinoć da se približe Dardanelomskom tjesnacu i da su dva neprijateljska broda pogodjena od naših hitaca potonula u tjesnacu. U tami nije se dalo raspoznati jesu li potopljeni brodovi torpiljarke ili istraživaoci mina.

Sa francuskoj ratišta.

BERLIN, 21. travnja. Službeno se saopćuje:

Blizu katedrale u Reimsu vidjene su nove neprijateljske baterije, pa su ove uzete na nišan od naše vatre.

U Argonima Francuzi su bacali bombe sa učinkom bljuvanja. Neprijateljska se je navala sjeverno od Le Four de Paris izjalovila.

Između Maase i Mosele jučer je odbijena i potučena, sa velikim ruskim gubitcima, u širokoj formi poduzeta navala kod Filireya.

I u Šumi Priester dobili smo dalje prostora. U Vogeziama neprijatelj je

uzalud navalio na naše pozicije kod Metzerala kao i kod Soodemacha. I ovdje su Francuzi pretrpili teških gubitaka.

Neprijateljski avijatičar bacio je više bomba na Lörrach. Oštećena je tvornica svile, koja pripada jednom Švicaru i dvije kuće, a ranjeno je više civilnih osoba.

BERLIN, 22. travnja. Službeno se saopćuje:

Južno od kanala La Bassée i sjeverozapadno od Arrasa poduzeli smo uspješno lagumanje minama.

U Argonima i između Maase i Mosele razvijale su se žestoke artiljerijske borbe. Poslije artiljerijske navale Francuzi su noćas navalili u zapadnom dijelu šume Priester, ali su bili odbijeni sa teškim gubitcima.

Na sjevernome obronku Hartmannswellerkopfa srušili smo jučer neprijateljsko uporište i odbili smo u večer neprijateljsku navalu.

BERLIN, 23. travnja. Službeno se saopćuje:

Sinoć smo mi iz našeg fronta u Steenstraatu, istočno od Langenmarcka, izmarširali prama neprijateljskim položajima sjeveroistočno od Yperna. Za jedne navale naše čete prodrle su u širini od devet kilometara do visova južno od Pilenka te isto-

dobno izvojštille prelaz preko kanala Yperna kod Steenstraata i Hetsasa, gdje su se ušancile na zapadnoj obali. Mjesta Langenmarck, Steenstraat, Hetsas i Pilenk bijahu zauzeta. Najmanje 600 Francuza i Engleza bilo je zarobljeno, a 30 topova, među njima i četiri teška engleska, palo je u naše ruke.

Između Maase i Mosele živa artiljerijska borba.

Francuzi su između Ailly i Apremont prodrli u pojedine naše prednje jarke, ali su bili djelomice odatle izbačeni. Borbe na bajunete još su u toku.

Potopljene engleske podmornice.

BERLIN, 21. travnja. Službeno se saopćuje:

U zadnje doba opažene su više puta engleske podmornice u njemačkom zaljevu sjevernog mora, te su ove više puta bile napadnute od njemačkih sila. Jedna neprijateljska podmornica potopljena je na 17. ov. mj. Vjerojatno da je još podmornica uništeno, ali to nije potpunom sigurnošću ustanovljeno.

PREDPLAĆUJTE SE NA „HRVATSKU MISAO“.

Saborisanje u Pesti.

Magjari uživaju danas privilegovani položaj; njihov parlamentarni funkcionir. Dne 19. ov. mj. sastao se je na ponovno zasjedanje. Uz ostalo će raspraviti i produljenje financijalne nagodbe s Hrvatskom, to jest ova će se jednostavno, mimo volje i bez znanja Hrvatske, dakle protuzakonito produljiti. Isto tako nametnut će se Banovtni i zakon o centrali novčanih zavoda.

Parlamentu predloženo je ovih 15 zakonskih osnova: 1. o produljenju pučkoustaške vojne obvezatnosti; 2. O popunjenju četa Galicije i Bukovine iz Ugarske; 3. Revizija municipalnog izbornog zakona; 4. Porezna osnova za županiju Csanad; 5. Porezna osnova o županiji Szatmar; 6. Osnutak zemaljske centrale novčanih zavoda; 7. Reforma državne računarske kontrole; 8. Produljenje financijalne nagodbe s Hrvatskom; 9. Šestmjesecni proračunski provizorij; 10. Iznimno uređenje nekih poreza, koji se radi rata ne mogu utjerati; 11. Novela o izborničkoj sudbenosti; 12. Novela o novinskom zakonu; 13. Kazna zloporabe kod vojnih dobara; 14. Konfiskacija imetka veleizdajnika.

U mjerodavnim krugovima računa se s time, da će drugo ratno zasjedanje ug. sabora trajati tri do četiri sedmice tako, te će zaključak uzsliditi tik pred duhovske blagdane.

Poljsko kraljevstvo pred svojom propašću

Piše: Dr. M. A.

II.

I mrtvih dan ima u njih sasvim drugo značenje nego li na primjer kod nas. Oni taj dan posvete politici i to na grobovima mrtvaca, gdje svaka riječ dvostruko odzvanja. Taj dan Poljak zaboravi tako rekuć na svoje mrtve, a misao mu leti zajedničkim mrtvacima, položenim u skupnim grobovima. Kroz šestnaest dana iza mrtvih dana Poljak kili i pali svijeće na grobovima svojih milih, ali ih na sami mrtvih dan zaboravi.

Posjetite li groblje ma bilo kojeg većeg grada, naći ćete na njemu barem jedan voliki crni drveni križ sa brojevima 1830., 1848., 1863. Nisu li vam poznate te godine, te zapitate čuvara, odgovorit će vam: to su naše žrtve u borbi sa sjeverom. Tako vam je i u Lavovu. Tu ćete naći priličan broj takvih križeva, a na jednom brežuljku, koji dominira cijelim Lavovskim grobljem, naći ćete hrpu na oko nabacano, ali umjetno složenoj kamenja, preko kojeg je položen mrtvi poljački borac držeći grčevito u ruci crveno-bijelu zastavu. Povrh njega kao da leži, tek ga se dohitiću, rasirenih krila poljački orao, gledajući put visina, htijuć onamo, k slobodi, da poleti, ali ga u tome verige na nogama priječje. Po tom kamenju vidite bezbroj glatko izdijelanih malih ploha sa imenima boraca, između kojih priličan broj svećenika, a do imena godina 1863.

Na tim skupnim grobovima, na mrtvih dan po podne izmjene se sve političke stranke, sva kulturna društva, sa svojim govornicima. Tu možete upoznati sve stranke i njihove programe, koji se svi svagaju na to, na koji i kakav način da se što prije stecje sloboda domovine, njezino ujedinjenje. Naglasujem što prije, jer kod njih jednoga od njih nema ni sumnje, da će to jednog prije ili kasnije doći. Njih množina tih križeva, tih skupnih grobova ne plaši. Kod

njih sin moli oca, a otac zaklinje sina, da njega pusti da krene u boj, te kad su se složili, tko će kod kuće da ostane, obojica što brže, ali različitim putevima hrle u mjesto sabirališta na granici Galicije i ruske Poljske pod zastavu, odakle zajedno kreću u boj, da ih kašnje njihovi zemljaci iza boja povedu ponovno u njihovu postojbinu i to u zajednički grob, gdje će jedan uz drugog nerazdruživo vječno počivati. Takvih je primjera, osobito god. 1863., bilo na pretek. Malo će vas začuditi, kad vidite ispred tih grobova veliku crvenu zastavu, ali sa bijelim orlom u sredini, te da je govor njihovog govornika najvatreniji. To su vam narodni socijaliste.

Je li dakle čudo, da narod s takvim osjećajem za slobodom, po gotovo, kad ga led bije, odakle bi ga po srostvu sunce imalo grijati, susreće sa zalvašču svakog onog, koji ga u toj njegovoj težnji potpomaže, pak bio i tud nac. Poljak i prema Turčinu goji neku simpatiju, jer ne će da zaboravi da jedina Turska nije priznala diobe Poljske. Vi ćete vidjeti da Poljaku u Galiciji, što će vam oni uvijek otvoreno priznat, ništa ne fali, da je pače s toga Galicija polazna tačka za sve Poljake. Ali bi krivo mislili, da se on prodaje, da on i najmanje popušta. Ne, nimalo, jer on je svijestan svoje nutarnje snage i da drugi njega treba, jer zna dobro, da onaj drugi, tim što njemu daje radi ujedno i za svoj interes, te da nije obvezan na kakovu protučinību. Valja uzet u obzir, kako sam prije spomenuo, da i ako je njih u Austriji malo, da su oni sastavni dio jedne velike cijeline. On drži, da bi počinio samoubojstvo kad ne bi prigodu izrabio. Zaludu će ipak tražiti, pak prolistali čitavu parlamentarnu povijest bečkog parlamenta, da su Poljaci odobravali išta, što bi se kosilo sa slobodom jednoga naroda, jer on isto tako, kao što cijeni slobodu svog naroda, cijeni slobodu svakog drugog. To će vam dokazati i historija mnogih potlačenih naroda o borbi za slobodu, da su Poljaci uvijek bili brojno zastupani i to ne iz kakve manije, da se reče da su borbi sudjelovali ili da pokažu n. pr. crvenu košulju, nego jedino s toga što im je sloboda nada sve i to, su s ojim izvanrednim djelima uvijek i dokazali. Amerikanci, u borbi za slobodu od Engleza, broje megu svoje najveće junake baš dva najveća sina Poljske u borbi za njezinu slobodu pod zadnje joj dane, a to Koscińszkog i Pułaskog, koji je bio vrhovni zapovjednik cijelog američkog konjanstva. Mnogo je puta samo parola: Poljaci su takvi i takvi, jer ih ne poznamo, a kad bi ih upoznali sasvi — bi drugi sud o njima imali. Preuzetno je od nekog tražiti, da prema tebi idealizira, u isto doba, dok ga ti knutom biješ.

Japan u Americi.

Javljeno je, da se je 4000 japanskih vojnika izkrcalo na tlu republike Meksika. Ako bi se obist nilo, u tome se svakako mora nazrijevati jedna od najznamenitijih epizoda, što su se odigrale tokom svjetskog rata.

Japanско-мексикански односи и симпатије оснивају се на vrlo realnoj podlozi, name na zajedničkoj protivštini protiv sjevero-američanske Unije, Rječito su ove simpatije došle od izražaja, kad je u godini 1910. Meksiko slavio stogodišnjicu svojeg oslobodjenja. Tada je Japan bio izaslao čitavu eskadru u Meksiko kao znak svojih simpatija, pa su se tom prigodom izmijenili vrlo znameniti govori. Već se je onda u vodstvu meksikanske politike jasno opazio japanski utjecaj. Gledje južno Kalifornije i Magdalenskog zatona, koji su meksikanski po jed, postojao je s Udruženim državama zakupni ugovor, koji se je imao obnavljati svakih pet godina. U prvom se redu pripisuje japanskomu uplivu, koji je sklono

starog Portirija Diaza, da 1907. nije obnovio ovog ugovora. Udruguje se države opet smatrale Japance ne samo za nepoćudne doseljenike i pogibijelne gospodarske suparnike, već su se nadasve bojale, da bi izravna vojnička pogibjel zaprijetila teritoriju Udruženih država, ako bi se Japanci udomili u Meksiku. U drugu je ruku opet Američki prieko potrebna tropska luka, koje danas još ne posjeduju. Budući da su u Meksiku poznate američanske aspiracije na meksičansko zemljište, smatra pretečni dio zemlje kraj postojećeg antagonizma između Japana i sjeverne Amerike Japance kao prirodne saveznike.

U času, kad se spomenuta vijest još nije potvrdila, bilo bi zalisho nagadati, koji su razlozi potaknuli Japan, da u sadašnjem trenutku izkrceta čete u Meksiku. Moglo bi se međutim držati, da je Japan glede svojih kitajskih osnova unišao na jak odpor Udruženih država, pa da hoće izvesti pritisak na Washington izkrcavanjem četa, koje bi s kopnene strane lako mogle udariti protiv američansku granicu.

KRONIKA.

Iz Bukurešta se javlja, da su Rusi imali u 36. satomne boju na rijeci Stryj 11.000 samih mrtvih. Ovu vijest potvrđuje i londonski „Morning Post“.

Londonski „Times“ javlja, da je njemačka ratna mornarica, i ako je izgubila 10 lakih krstaša, danas moćnija nego u vrijeme navještenja rata. Ona je bila pojačana sa pet novih dreadnoughta: „König“, „Kurfürst“, „Markgraf“, „Kronprinz“ i „Lützov“. Uvrštene su pak opet „Derflinger“, „Seydlitz“ i „Von der Tann“.

Riječki „Quarnero“ javlja, da je bugarski car Ferdinand na Uskrs bio ponovno primljen u krilo katoličke crkve.

„Corriere della Sera“ saznaje, da se položaj u Albaniji pogoršao. Oko 6000 ljudi obijeda Drač, jedna granata pala je na kuću Essad-paše. Ustaše traže odlazak Essad-paše. Ovdje raspolaze sa 1500 ljudi i čeka pojačanja. Mnogobrojne obitelji raznih vjera pobjegle su u grčku crkvu u luci da izbjegn bombardovanje. Ustaše hoće da osvoje Drač i da napadnu Srbiju i Crnu Goru.

Česki listovi javljaju, da se državni zastupnik prof. dr. Masaryk sada nalazi u Švicarskoj i da će tamo ostati, dok ne bude sklopljen mir. Profesor Masaryk piše neko filozofsko djelo.

Prema „Morningpostu“, stigli su u meksičku luku u Veracruz japanske krstarice „Ivate“ i Kadagi“ s dvije torpednjače.

„Frankfurter Zeitung“ javlja iz Atene: Engleska je vlada dala razoriti dva krstaša i 4 torpedna razarača, što su građana u brodograđilištima u Engleskoj, a bila su odredjena za Grčku.

Prema vijestima iz Kaira, ostavili su strani konzuli Kairo i preselili se u Aleksandriju.

Francuski križar „Destrees“ zaplijenio je teret talijanskog parobroda „Washington“, koji se sastojao od naranača, koža i druge robe.

Gospodarstvo.

Dvadeset milijardi uložaka.

Koncem ožujka novčani zavodi Austrije, Hrvatske i Ugarske imali su punih 20 milijardi uložaka.

Stanje uložaka neprekidno raste. Tako su bečki novčani zavodi u prvih tri mjeseca ove godine iskazali prirast u uložcima za 160 milijuna.

Ovo su činjenice, koje dosta jasno osvjetljuju gospodarsku snagu Monarhije.

Za vino dalmatinsko.

„Wien-und Spirituosen-Zeitung“ donijela je u svome broju od 11. o. m. na čelu lista ovu objavu:

„Na potlaci da se zbog zabrane uvoza vina „Bordeaux“ uvoze vina iz Istre u Njemačku, carski je Konsulat u Trstu upozoren, da su za to osobito zgodna dalmatinska vina, koja su se prije nekoliko godina

u veiko množini izvozila baš u Francusku za pravljenje vina „Bordeaux“. Kako uvjerava upravitelj c. kr. Gospodarske učione i pokusne stanice u Splitu, u Dalmaciji je na raspolaganje za izvoz znatna količina zadnje berbe, oko 50.000 stotilata. On savjetuje da se njemački trgovci za ovo neposredno obrate pomenutom zavodu“.

O priljepčivim bolestima.

Kako ćemo se braniti i obraniti od naglo priljepčive bolesti?

10. U slučaju, da je bolesnik umro od tifusa, kolere, srdobolje ili ine nagle priljepčive bolesti, nužno je, da se mrtvac što prije ukloni iz kuće. Bolje je, da se ne kupa mrtvac, ako to ne mora biti. Sprovod neka je što jednostavniji. Pratioci neka ne ulaze u kuću, gdje je bolesnik umro.

11. Kuću, u kojoj je vladala bilo naga (akutna) bilo dugotrajna (kronička) priljepčiva bolest, treba nakon prestanka iste raskužiti prema postojećim zdravstveno-redarstvenim propisima. To se obavlja formalnim parama, ponovnim krećenjem stijena soba i predsočja, temeljitim pranjem podova sa vrelom lukšijom, sa rastopinom lisola, kresola i t. d.

Osim ovih sveopćih zdravstvenih pravila treba i na ova paziti:

12. U vrijeme haranja koje priljepčive bolesti (epidemije) ne jedi jela, koja nijesu kuhana.

13. Za to se kloni svježeg mladog masla, sira, kisela mlijeka, voća i povrća, što nije kuhano.

14. Ne pij sumnjive vode, a niti je upotrebljavaj za pranje, a niti za porabu, dok nije prokuhana.

15. U koliko je moguće jedi onu hranu, što je priredjena u tvojoj kući.

16. Prije gotovljenja jela, treba pomnijivo oprati ruke vrućom vodom i sapunom; ovo je od osobite važnosti za ukučane, gdje vlada bilo kakva priljepčiva bolest. Posude za jelo treba svaki put prije a i iza upotrebe iskuhati u vreljoj vodi.

17. Iza svakog rada i prije svakog jela operi si pomnijivo ruke.

18. Zivi umjerenjo; čuvaj se svakog alkoholičnog pića, osobito pako žestokih klica, jer pogotovo ova potonija vrlo nepovoljno djeluju i na duh i na tijelo čovjeka.

19. Njeguju čistoću tijela, u koliko je više moguće — jer „čistoća je pola zdravlja“.

Budeš li, dragi narode, na sve ove zdravstvene propise pazio, sačuvaćeš se od mnoge nagle priljepčive bolesti.

Kalemjenje protiv naglo priljepčivih bolesti.

Liječnička znanost je osim malo prije navedenih općih zdravstvenih propisa zavela još i neka važna posebna sredstva protiv priljepčivih bolesti. Ta razna sredstva jesu serumi.

Tako imamo serum protiv kolere, tifusa, srdobolje, guta, ospice (boginja), bjesnila (ujeda po pobijesnelim životinjama: bijesnom psu, mački itd.) serum protiv sušice ili tuberkuloze, protiv tetanusa i t. d. Ustrcavanjem pod kožu ovakovih seruma zaštititi se zdrav čovjek kroz stanovito vrijeme od dotične bolesti. Treba se samo sjetiti, kako su kod nas u zemlji od nazad 35 godina vladale ospice, dok se nije uvelo kalemjenje.

Koliko je njih ostalo kljastih, sakatih, slijepih, jer nijesu bili cijepljeni? Čim je bilo provedeno kalemjenje, uvidio je svatko njegovu blagodat, pa stoga danas nijedan pametan čovjek ne će se protiviti ovom kalemjenju ili ubrizgavanju, je se tijekom vremena osvjedočio, da kroz neko vrijeme posjaje zaštićen od dotične bolesti; on postaje, kako liječnici vele, imun od takove bolesti. A za što? Jer pojedini serumi sadržavaju u sebi vrlo oslabljenu sastavinu istih klica (bakterija, bacila), koje nemaju više u sebi života, da razruše organizam cijepljenog čovjeka, već proizvadjaju u njegovoj krvi onakova tjelešca i sastavine, koje mogu odoljeti navali otrovnih klica, kad bi prodrle u tijelo.

Zato se dan danas uvelo ubrizgavanje protiv tifusa, kolere, ujeda od biesnih životinja, tuberkulozi, tetanusu i t. d. i provadja se već nekoliko godina. Kalemjenje protiv ospicama vrši se već 120 godina na korist i sreću čovječanstva.

Da nama koristi od ovih cijepjenja, ne bi ih nijedna vojnička uprava provadjala. Nu dokazalo se ovim, a i prijašnjim ratovima, da su se vojnici u vrijeme rata kalemljenjem raznih seruma zaista sačuvali od ognja, kolere, srdobolje, ospice i t. d. I naša je hrabra vojska, prije nego je pošla u

rat, koliko je poznato, kalamljena protiv ospicama, tifusu, koleri i t. d. Za tim prmjermom povele su se i mnoge ostale osobe, koje nijesu pozvane na ratne poljane, a to je vrlo značajno i veliko povjerenje prema liječničkoj znanosti. U nas u Bosni i Hercegovini kalami protiv kolere, tifusa, ospice i t. d. svaki gradski i kotarski liječnik, pa stoga, dragi narode, pohiti što prije do njih, da si očuvaš dragocjeno zdravlje.

Domaće vijesti.

Prof. Matko Mandić, vrak narodni Hrvata i Slovenaca Trsta, Istre i Gorice, nalazi se na smirnoj postelji. Hrvatski narod njemu duguje mnogo za narodno osvještenje ovog dijela našeg naroda, pa zato diljem cijele domovine dignut će se vapaj: Svevišnji, poštedi nas tolikog gubitka!

General Stjepan Ljubičić, naše gore list, zapovjednik 11. zborna, bio je odlikovan redom željezne krune prvog reda sa ratnom dekoracijom, i priznanje za odlično i uspješno vođenje svoj vojnog zborna.

Prof. J. V. Perić upravio je poslanicu o Luigju Marunu. Ova krasna poslanica, u narodnom desetercu, porekano vedrim klasicizmom, izlazi „Pučkim Novinama“.

Savez srpskih zemljoradničkih združuga u Bosni i Hercegovini bio je od oblasti razpušten radi nezovoljenoga djelovanja.

Upraviteljem raspuštene općine Visa bio je imenovan c. k. povjerenik Benen, a ne Bakoš, kako smo pogriješili bili javili.

O vojničkoj bolnici u Mostaru. Primamo iz pokrajine: Mnogo je naših sinova, boreći se na polju slava, prispijelo u veliku vojničku bolnicu u Mostaru. Ne može se dovoljno nahvaliti pažnja i briga, koja im se posvećuje sa strane liječnika, a i gospodja od „Crvenog Križa“. Osim izvrsne hrane, liječničke njge, reda, čistoće, nalaze otkripenje i utjehe u svemu. Dobrovoljne suradnice, kao i ma mnogo, nastoje, da udovolje svojoj patriotičnoj i humanitarnoj zadaći. Smatramo dužnim, da u prvom redu istaknemo nenaknadni rad profesora bečkog sveučilišta Dr. F. Hamburgera, poznatog kapaciteta u našoj Monarhiji, koji bratskom ljubavi liječi i spašava na stotine naših junaka, koji bi inače podlegli bolesima i ranama. Nemoćno je naše pero, da i u bljedoj slici prikaze blagovirnost rad onog učjenjaka za one, koji trpe i stradaju. Od rane zore, pa do košne noći, eto ga sa pomoćnim liječnicima, a ima ih znatan broj iz Dalmacije, da održavaju i krijepe novim silama naše hrabre junake.

Tko bi monao, da nabroji, a inčlanu zasluge naših milosrdnih sestrica u vršenju njihove blagoslovljene uloge? Sa milosrdnim kama zajednički njeguju i rade odlične gdje „Crvenog Križa“, hvalevrijednom zauzetosti. Između svih ističe se milosivna gđa. Any Berec, koja bolnike njeguje svom dušom. Premda majka obitli, kroz čitavi dan dijeli tuž i radost sa vojnicima. Jednima napravila i uređuje krevete, drugim povijava rane, nemoćnicima piše pisma, a njezina ljubavna riječ osvaja i pravi je melem ojačanja duši. Ne propušta dana, a da bolešnicima ne nosi poslastice, voća i duhana, a neke opet nadražuje sa raznovrsnom ručninom. Uz ovu odličnu dobrotvornu pozhvovno prskače u pomoć u svim nepriljkama, koje se sluče bolesnim i ranjenim našim. Dalmatinka iz Dubrovnika gđica učiteljica marquiza De Riviera, pa ovim putem nek im je izražena najvija blagodarnost. Visoko obdarena umom, a dušom odana u vršenju milosrdne uloge. mil gđa. A. Berec, osobitu brigu poklanja onima od obitelji, a naročito onima, koja su sloja.

Napokon osjećemo se potaknutim, da spomenemo i našeg Don M. Hailo župnika-pomoćnika u Pučiču na Braču, a sada vojničkog kuća u spomenutoj bolnici. Zasluzni Don Mate vidja se svagdan, da svojim bogatim i utješljivom besjedom olakša boli i tuge bolnika i ranjenika, jednakom ljubavi susreta i razgovora sa katolikom, muslimanom i grčko-istoćnim. Svakomu dijeli novine, razne poučne i nabožne knjige. Prirodnom ljubavnošću i poučavim znanjem nastoji uvijek, da pobudi čiju vjeru i da uljeva ljepu nadu u Svevišnjega.

Ovo par riječi iznijeli smo, e da se odužimo svim šimboćanima vojničke bolnice u Mostaru za njihov rad i nasojanje oko naših hrabrih i junačkih vojnika. Neka dragi Bog naplati svima i obdari ih najkrepčijim zdravljem i zadovoljstvom, da uzmognu i unaprijed tješiti i njegovati naše divne solkove, koji se bore za cara i dom.

Ustrijeljen. Domobranski sud c. i k. zapovjedništva trgovjave i ratne luke u Ercegovine javlja:

„Vaso Milišić Lukin, rođen u Gackom, kotar Trebinje u Hercegovini, pripadnik u Dubrovniku, kotar Dubrovnik u Dalmaciji 31 god. star, grčko-istoćne vjere, neoženjen. trgovac u Dubrovniku, pokušao je dne 3 travnja tek. dog. u razgovoru s drugim osobama da pobudi prezir i mržnju protiv jedinstvenoj državnoj svezi Monarhije i vojnoj sili, te bijaše radi toga po prijekom sudu domobranskog suda c. i k. Zapovjedništva trgovjave i ratne luke u Ercegovine dne 9 travnja 1915 osuđen na smrt strijeljanjem. Ta osuda bijaše izvršena dne 10 travnja 1915“.

Pravedna odredba za učitelje. Istarski je zemaljski odbor izdao naredbu po kojoj će biti istarskom učitelstvu plaće za mjesec svibanj, lipanj i srpanj najednom isplaćene, e da se tako mogu opskrbiti hranom na duže vremena.

Grad i okolica.

Treći slučaj ukočenosti šije konstatiran je ovo dana na jednoj djetovčiji, srećom bez pogibije. Prvi slučaj vojnika bio je smrtan, dočim je drugi slučaj, u pokrajnjoj bolnici, također sretno prošao. Ob ovoj kužnoj bolesti donjet ćemo jedan stručnjački članak.

Općina za udove i sirote naših poginulih junaka. Općina Šibenika poklonila je pripomoćnoj zakladi za udove i sirote naših vojnika u ratu poginulih svotu od Kr. 500.

Koncertat odgodjen. Od nas najavljeni koncertat na korist „Crvenog Križa“ i pripomoćne zaklade za udove i sirote poginulih vojnika, bio je rad nepredvidive zapreke odgodjen za drugu nedjelju.

Plemenita srca. Časne milosrdne sestre razvijaju u „Ubožkom Domu“ takovu djelatnost, da upravo zadivljuju. Njihova pozhvovnost nema granica. Tako su prošle godine cijelu zasluzbu od radnja za crkve, koje se sastojale od pravljena hostija, pranja i krpanja rublja itd., a koja je zasluzba njihovo isključivo privatno vlastništvo, poklonile „Ubožkom Domu“. A nije to svota malena, jer došije na K 672.

Ovu plemenitost dobilih onih duša rado ističemo, njima za pohvalu, drugima za primjer, a mnogima, koji su maćuhinski ili nikako razpol ženi prama ovoj dobrotvornoj ustanovi, kao prikor. Beg naplatio vitezovo pozhvovnosti onih majka naše sirotinje!

Vjenčanje. Danas se vjenčaje naš prijatelj gosp. Uroš Novak, općinski tehnik, s odličnom gospođicom Noeni pi, Sisgore. Vrijednim mladencima želimo svaku sreću!

Sa ribarnice. U četvrtak je bilo kakvih 400 kg. tunjevine i palamide, a po K 3, odnosno K 260. Kanji se prodavaju po K 240. Skupo je, jer na ribarnicu dolazi tek oko 1000 kg. ribe, a trebalo bi je 3000 kg.

Upoče se opaža, da je more bogato ribom, ali da nema ribara. Ovo i objašnjenje činjenica, da su se skuće prodavale ovo dana u Zadrpu po 80 para kilogram.

Ponovno preporučamo vojničkoj vlasti, da u svrhu aprovizacije, udijeli dopust vojnicima koji su ribari.

Moderan javni zahod. Ovo toli željkovano pitanje napokon, zauzimanjem opć. upravitelja i općinskog upravnog odbora, privest će se kraju. U najkraće vrijeme imao bi se na obali izpod kavane Central uz kuću Comici (kotlar) sagraditi jedan skroz moderan zahod, koji će imati jedan prostorni pisoir i tri zahoda za mužke bahoda, zatim dva zahoda za mužke i jedan zahod za ženske uz plaću. Nadalje će biti tu mjesta i za čuvaricu. Zahod bit će sred nasada i cvijetja.

Novo grobište. Kako smo već javili, dne 1. svibnja bit će otvoreno novo privremeno grobište za ukop preminulih vojnika, osoba preminulih u bolnici te umirlih u gradu od kužne bolesti, e da se tako raztereće jur postojeća grobišta.

Novo grobište nalazi se podalje od grada, na Utvini iza Razkrižja. Od dotičnog prostora 3000 metara četvornih uzeto je za privremeno robište. Ovo privremeno grobište opkoljuje se sada zidom u suho, a istodobno gradi se dotična mrtvačnica.

Zdravstvene prilike gradske četvrti Vruļje. Moramo svotiti pomnju vojnike i zdravstvene vlasti, na gradsku četvrt Vruļje obalu ugljena gdje vlada užasna nećistoća što je, stalni smo, izbjeglo nadzoru zdrav-

stvenih organa. Tu se dnevno sakupljaju vojnici da vježbaju te naravno je, da u pomnjanju jednog zgodnog zahoda, obavljaju svoje tjelesne potrebe gdje mu dragi i pred očima svakome. Lanjske i preklanjske godine bilo je mnogo bolje uređeno i vladala je uzorna čistoća, jednom riječi, mnogo više se je pazilo sa strane kompetetnih na hygienjske odnošaje ove gradske četvrti koja nalazi se na najljepšem položaju grada. Vojna Vlast bila je dala sagraditi drvene došćare pri moru te postavila vojničke straže, koje su strogo nadzirale, da bi vojnici rabili po-mješće, što bijaše, za očuvanje čistoće, sagradjeno. Tu dolazi dnevno i mnoštvo raskalašene djece bez ličjeg nadzora i sjegurano da i ovi dopričaju mnogo toj nećistoći. Nije svrha ovim riječima, da se kritizira ikoga, već je to učinjeno namjermom, da se za opće dobro cijelog mjesta doskoči ovome zlu.

Znamo, da se je, u svrhu očuvanja mjesta od pošasti, osnovala mješovitka komisija pa umoljavamo istu, da se svojski pobrine, da se ukloni ovo zlo, prije neg li udogodi ljeto, što bi nam, u ovakvim prilikama, donijelo sigurno pošast.

Vojnici za obdržavanje polja. Gosp. općinski upravitelj, asjeću općina c. k. kot Poglavarstva, daje na javno znanje sljedeće: C. k. Ministarstvo za zemaljsku obranu odredilo je, da se mogu za različit dopusti za obavu poljskih poslova, za radne grupe (partije) koje će se posati na zamolbu pojedinih posjednika.

Pojedini posjednici imadu upravitli molbu putem c. k. kot Poglavarstva u Šibeniku za najljepše posadno Zapovjedništvo (Stati-onoskomu do) koje će im načel: drediti prema raspolaganju sioćeje momčadi u mjestu toga Zapovjedništva.

Za pojedine posjednike odredjene radne partije formiraju se po 20 momaka pod zapovjedništvom jednog energičnog i povjerljivog podčastnika. Radne grupe (partije) se šalju pod vodstvom podčastnika. Podčastnicima se imade predati imeniiti popis momčadi koja je njima dodijeljena.

Momčad radnika prije osiaje u uživanju svojih pristojbina, koje joj se, osim menaznog novca sa novcem za zajuku i doplata za večeru i za kruh, prije odlaska na ruke isplati imadu.

Menazni novac, zajutrak i doplatak za večeru i za hrub isplaćuje se prije odlaska odjednom podčastniku. Eventalni višak menaznog novca i t. d. imade se momku na ruke dati. Osim toga se imade momku i podčastniku od poslodavioca dati radni doplatka, koji odgovara običajnim u mjestu nadlacima.

Nadalje se daje na znanje, da uslijed naredbe c. k. vojničkosa Zapovjedništva u Mostaru bili su obustavljeni dopusti za pojedine momke koji pripadaju vojničkim tijelima toga Zapovjedništva.

Trgovci lihvari. U Beću su bili osuđeni trgovci Josip Sedlak na deset dana tamnice ili 80 K globe, a trgovac Mate Stanić na 50 K globe. Sedlak, jer se je upostavilo da je pulentu (tukuruzno brašno) prodavao po 60 para kg, dok ga je on sam platio po 20 para kg, a Steiger jer je simulatu prodavao po K 1.20 dok ju je on platio po 84 para kg.

Zanimiva je osuda Sedlakova, koji je bio kažnjen radi toga što je za samih 10 para prodavao pulentu skuplje nego li ju je on platio.

Pestoji pak i jedna rješiba Vrhovnog Sudišta, prema kojoj ima se kazniti kao lihva svaka trgovina koja ide iznad običajnog dobitka. Dakle trgovac, koji je brašno kupio prije rata ili prvih dana rata, ne bi smio da ga prodava u sadašnje tržne cijene nego uz cijene koje vrijedile onda, kada je on robu kupio.

TEŽAKI POZOR! Imam u zalih ovuću količinu svježeg sjemena djeteline. Cijena umjerenja. Preporučam se PIO TERZANOVIĆ, trgovac - Šibenik.

Velika svota novaca

može da se nakloni svakome, koji postane naručnicima. — Besplatna izjašnjenja šalje: Srećkovino zastupstvo 30. Ljubljana.

Novinarski papir

novi („Piccolo“) za pakovanje 50 kg. — K 10 —

1000 Felpost-dopisnica

— K 6 — TRAFIKA ANTE GOBURIĆ - ŠIBENIK.